

4. Криворучко О.М., Сукач Ю.О. Вибір методів поліпшення бізнес-процесів підприємства. *Економіка транспортного комплексу*. 2013. Вип. 22. С. 7-21.

РОЛЬ ПІДПРИЄМНИЦТВА В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

Коваленко А.С.

*Науковий керівник: Дмитрієв І.А., д.е.н, професор
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Основою розвитку економіки традиційно виступає підприємництво як самостійна систематична діяльність, здійснювана на власний ризик фізичними та юридичними особами, з виробництва та реалізації продукції, надання послуг, виконання робіт з метою отримання прибутку.

Підприємництво супроводжується науково-технічною, організаційною та комерційно-економічною творчістю, новими підходами до вирішення господарських завдань.

Воно обумовлює особливий стиль господарського поведіння, основою якого є постійний пошук нових можливостей і персональна відповідальність за наслідки своєї діяльності.

Тим самим, роль і значення підприємництва для розвитку економіки зводиться до таких основних положень:

- підприємництво служить важелем для зміни структури економіки. Для підприємців основний рушійний мотив – можливість одержання прибутку. Вони концентрують свої дії на розвитку перспективних напрямів господарської діяльності, віддача від яких може перевищити середні показники;

- розвиток підприємництва створює «живильне середовище» для конкуренції. Забезпечуючи освоєння перспективних виробництв, підприємці сприяють більш швидкому відновленню техніко-технологічної бази та номенклатури продукції фірм. Вони стимулюють господарську активність, підтримуючи конкуренцію та існуючий ринок;

- підприємництво можна вважати каталізатором економічного розвитку. Цей своєрідний прискорювач істотно впливає на такі процеси: структурну перебудову в економіці, збільшення обсягів виробництва та надання послуг, стимулювання інвестиційної діяльності, підвищення рівня попиту та пропозиції, прискорення темпів економічного розвитку національної економіки в цілому;

- підприємництво сприяє економії раціональному використанню всіх ресурсів. Діяльність підприємців нерозривно пов'язана з господарським ризиком. Саме ця обставина є потужним стимулом економії ресурсів, вимагає від підприємців детального аналізу рентабельності проектів на відповідність відношення до інвестицій, раціональної витрати ресурсів, наймання робочої сили;

- підприємництво забезпечує стимули, що мають великий вплив на високоефективну працю. У більшості випадків особистості, які мають власний бізнес і завдяки цьому більш сильні спонукальні мотиви, більш зацікавлені в якісній і продуктивній праці, ніж наймані працівники. Такий психологічний феномен вільної праці для одержання власної вигоди забезпечує ще більший вигаш для економіки в цілому.

Узагальнюючі теоретичні положення економічних теорій про сутність підприємницької діяльності, можна зробити такий висновок: підприємництво виконує особливу функцію в економіці, сутність якої зводиться до відновлення економічного середовища за рахунок посилення його інноваційного характеру, що призводить до руйнування традиційних підходів до ведення господарства, тобто підприємництво сприяє прискореному розвитку економіки на основі використання ефективних моделей поведінки соціально-економічних систем, якими є підприємства.

ПРОБЛЕМА МІНІМІЗАЦІЇ ВИТРАТ ОПОРТУНІЗМУ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Коваленко Г.В.

*Науковий керівник: Попадинець О.В., к.е.н., доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Витрати опортуністичної поведінки як важливий елемент трансакційних витрат доволі часто називають не тільки самим прихованим, але і самим цікавим їх елементом. По суті, це ті ж витрати вимірювання, але ті, що стосуються не стільки результатів взаємодії, як самого процесу і поведінки контрагентів з угоди.

Аналіз відносин на внутрішньофірмовому рівні, що властиві фірмам будь-якого масштабу, дозволяє, згідно О. Ульямсону, виділити передконтрактний і постконтрактний опортунізм.

Проблема опортуністичного поведінки всередині фірми здатна виникнути на двох рівнях: у відносинах між власником і найманим менеджером і в відносинах між менеджером і працівником фірми. Розглянемо ці різновиди опортунізму.

Передконтрактний опортунізм працівників означає опортунізм саме в період укладення контракту. Він включає в себе такі випадки:

1. Несприятливий відбір. Це завищення реальних здібностей, навичок, знань найманих працівників. Цей вид опортунізму існує тому, що роботодавець не може визначити продуктивність праці потенційного працівника до моменту його залучення в виробничий процес.

2. Зміна планів. Найманий працівник бажає укласти трудову угоду на невизначений термін, оскільки не бажає (і не планує) працювати під керівництвом певного менеджера тривалий час і приховує цю інформацію від роботодавця.